

Dok. ansvarlig: KAT
Sekretær:
Sagsnr.: s2014-751
Doknr: d2015-12330-17.0
Udgivelsesdato: 23-09-2015

Værd at vide om energiselskabernes energispareindsats

Net- og distributionsselskaberne inden for el, fjernvarme, naturgas og olie har siden 2006 haft en energispareforpligtelse med et årligt fastsat energisparemål. Dette dokument giver et overordnet indblik i status og udvikling af ordningen.

Samlede hovedbudskaber:

- Grundlæggende har energiselskaberne været med til at drive en indsats, som hvert år sparer forbrugerne for ca. 8 mia. kr. på energiregningen fordelt over besparelsernes levetid.
- Den seneste evaluering påpeger, at energispareindsatsen er en velfungerende ordning, der har en samfundsøkonomisk nettogevinst på 9,7 øre for hver krone energiselskaberne bruger.
- Målene er mere end 4-doblet siden 2006 og udgør i dag 12 PJ/år eller ca. tre procent årligt svarende til energiforbruget i knap 150.000 husstande.
- I 2013 og 2014 nåede net- og distributionsselskaberne for første gang ikke målene og har således tæret på tidligere års overopfyldelse.
- I takt med forøgelsen af målet er energiselskabernes omkostninger forbundet med ordningen steget fra 37,3 øre/kWh til 40,5 øre/kWh i 2013. Omkostninger for 2014 er endnu ikke offentliggjort.
- Dansk Energis medlemmer oplever stærkt stigende priser i markedet og Dansk Energi er derfor bekymret for udviklingen i de samlede omkostninger.
- Selskaberne arbejder bredt med både eksterne og koncernforbundne aktører. Forsyningsloven sætter rammer op for kontraktindgåelse for monopolselskaberne, og sikrer, at alle kontrakter indgås på markedsmæssige vilkår.

Hvorfor har energiselskaberne en energispareforpligtelse?

Energisparearbejdet stammer fra 1990'erne. Oprindeligt var fokus på forbrugeroplysning og rådgivning.

I 2005 besluttede Folketinget at ændre fokus for energiselskabernes arbejde. Net- og distributionsselskaberne blev pålagt at sikre realisering af besparelser hos deres kunder¹. Siden er energisparemålene løbende blevet øget.

I dag er net- og distributionsselskaberne inden for el, fjernvarme, naturgas og olie pålagt en energispareforpligtelse. Målene fastsættes fortsat politisk seneste i energiaftalen fra 2012². De udmøntes via en frivillig aftale mellem de forpligtede parter og den ansvarlige minister pt energi-, forsynings- og klimaministeren, der definerer rammerne for indsatsen, og efterfølgende fastlægger dem i en bekendtgørelse, så Energistyrelsen sikres de rette beføjelser.

Rammerne for ordningen skal genforhandles hvert tredje år. Nuværende aftale er gældende fra 2013 til 2015³.

Målene er mere end 4-doblet siden 2006 og udgør i dag 12 PJ/år, eller svarende til energiforbruget i godt 140.000 enfamiliehuse⁴.

Afsættet for energiselskaberne, hvor net- og distributionsselskaberne indgår som en del af koncernen er, at energispareindsatsen er en nødvendig og vigtig brik i den grønne omstilling, og er væsentlig i relationen til kunder og ejere.

Seneste evaluering gennemført af Deloitte konkluderer, at "evalueringen af energispareindsatsen viser samlet set, at det er en velfungerende ordning, hvor aftaleparterne med afsæt i de opnåede erfaringer løbende forbedrer regler, organisering og øvrige rammevilkår for energispareindsatsen."⁵

Ordningen har sammen med lignende ordninger i Frankrig, England og Italien endvidere stået model til kravene i EU's Energieffektiviseringsdirektiv, der betyder, at 16 af de 27 EU lande nu arbejder med forpligtelsessystemer som det danske.

¹ Aftale af 10. juni 2005 om den fremtidige energispareindsats <http://www.ens.dk/politik/dansk-klima-energipolitik/politiske-aftaler-pa-energiomradet/aftale-10-juni-2005>

² Energiaftalen 22. marts 2012 <http://www.ens.dk/politik/dansk-klima-energipolitik/politiske-aftaler-pa-energiomradet/energiaftalen-22-marts-2012>

³ Aftale af 13. november 2012 om Energiselskabernes energispareindsats mellem klima-, energi- og bygningsministeren og net- og distributionsselskaberne inden for el, naturgas, fjernvarme og olie repræsenteret ved Dansk Energi, HMN Naturgas, DONG Gas Distribution, Naturgas Fyn Distribution, Dansk Fjernvarme, Foreningen Danske Kraftvarmeværker samt

Energi- og olieforum, <http://www.ens.dk/forbrug-besparelser/energiselskabernes-spareindsats/aftalegrundlag-kontrol-resultater>

⁴ <http://www.ens.dk/forbrug-besparelser/energiselskabernes-spareindsats/lovgrundlag-kontrol-resultater/opnaede>

⁵ Evaluering af energiselskabernes energispareindsats, Deloitte og Grontmij, marts 2015, <http://www.efkm.dk/nyheder/energiselskaberne-hjaelper-danskerne-spare-paa-energien>

Hvordan fungerer energispareindsatsen?

Net- og distributionsselskaberne er forpligtet til at sikre, at der gennemføres en vis mængde energibesparelser årligt.

Selskaberne kan bevæge sig uden for egen forsyningsart og område. Et elnetselskab på Sjælland kan derfor sikre både el- og varmebesparelser i hele landet. De er altså ikke bundet til alene at påvirke deres egne kunder. Det betyder, at de har frihed til at tilrettelægge indsatsen. Det overordnede mål er, at det gøres omkostningseffektivt.

Der anvendes derfor mange modeller til at sikre, at forbrugerne, store som små, gennemfører energisparende tiltag.

- Nogle selskaber yder rådgivning til større kunder, der dermed bliver bevidste om de fordele og muligheder, der er i netop deres virksomhed.
- Nogle selskaber samarbejder med håndværkere og installatører, der har deres daglige gang hos kunderne, for der igennem at kunne påvirke kunderne til de energieffektive valg, når de fx skal udskifte vinduer eller varmforsyning.
- Nogle selskaber tilbyder tilskud til energieffektivisering - enten via drøftelser primært med virksomheder om hvilket tilskud, der er nødvendigt for et projekt - eller via tilskudsportaler på hjemmesider, primært rettet mod private husholdninger.
- Nogle selskaber arbejder bredt med kommuner omkring både om at lave større energispareprojekter i kommunens bygninger og anlæg, men også om at informere og yde rådgivning til kommunens boligejere om energirenovering.

Langt de fleste selskaber arbejder med mange modeller for at sikre den nødvendige mængde besparelser. På www.energisparesiden.dk findes et overblik over samtlige forpligtede parter.

Som kunde er man ikke bundet til sit eget energiselskab, men kan frit vælge de selskaber, der har de bedste tilbud. Som forbruger i København kan du derfor sagtens benytte dig af tilskud tilbudt af et jysk energiselskab.

Hvis man skal energirenovere og vil gøre brug af ordningen, er det **vigtigt**, at man har lavet en aftale med et net- og distributionsselskab eller ens håndværker, før man igangsætter projektet.

På Energistyrelsens hjemmeside findes et overblik over ordningens regelsæt og resultater <http://www.ens.dk/forbrug-besparelser/energiselskabernes-spareindsats>.

Hvilken værdi bidrager energispareindsatsen med?

Net- og distributionsselskaberne skal hvert år stå for at spare, hvad der svarer til 140.000 husstandes energiforbrug.

Ordningen bidrager derfor til, at kunderne skærer omtrent 17 mia. kr. af energiregningen i årene efter, at besparelserne er gennemført. Besparelserne kræver selvfølgelig også investeringer, men modregnes de, giver det en samlet værdi for kunderne på godt 8 mia. kr.⁶

⁶ Egne beregninger

Hvilken værdi giver energispareindsatsen samfundsøkonomisk?

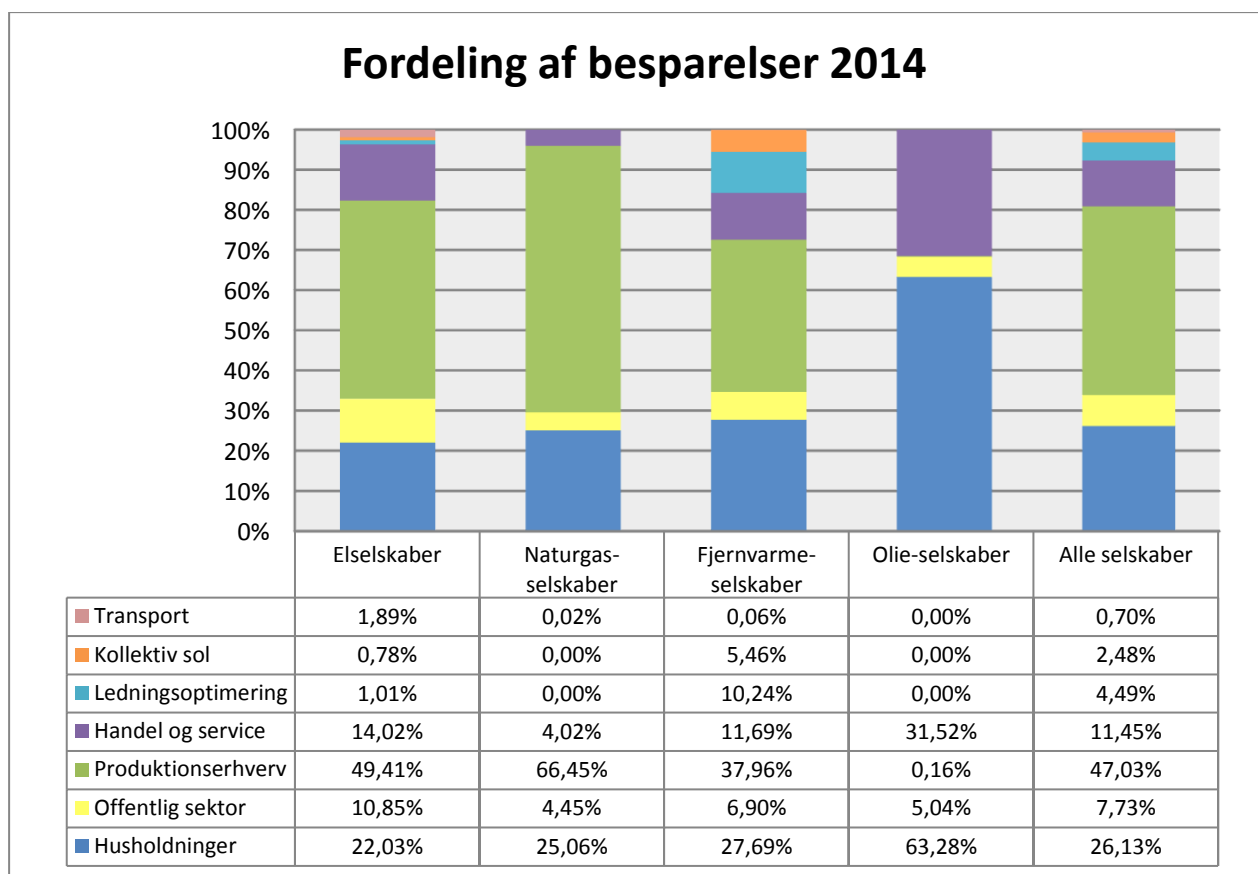
Deloitte har i forbindelse med evalueringen af energispareindsatsen regnet på de samfundsøkonomiske omkostninger.

Beregningerne viser, at et gennemsnitligt projekt er en samfundsøkonomisk nettofordel på 3,8 øre pr. sparet kWh. Det betyder, at for hver krone net- og distributionsselskaberne investerer i energispareindsatsen, opnås et samfundsmæssigt overskud på 9,7 øre. Ses der udelukkende på erhverv, ligger overskuddet på 17,1 øre.

Man kunne fristes til at tro, at hvis omkostningerne steg med blot 10 øre/kWh, så ville det samfundsøkonomiske overskud udlignes. Sådan hænger det ikke sammen. Med udgangspunkt i Deloitte's beregningsmetoder påvirker en stigning i omkostningerne for energispareindsats på 10 øre/kWh det samfundsøkonomiske overskud negativt med en 1-2 øre.

Hvor bliver besparelserne gennemført?

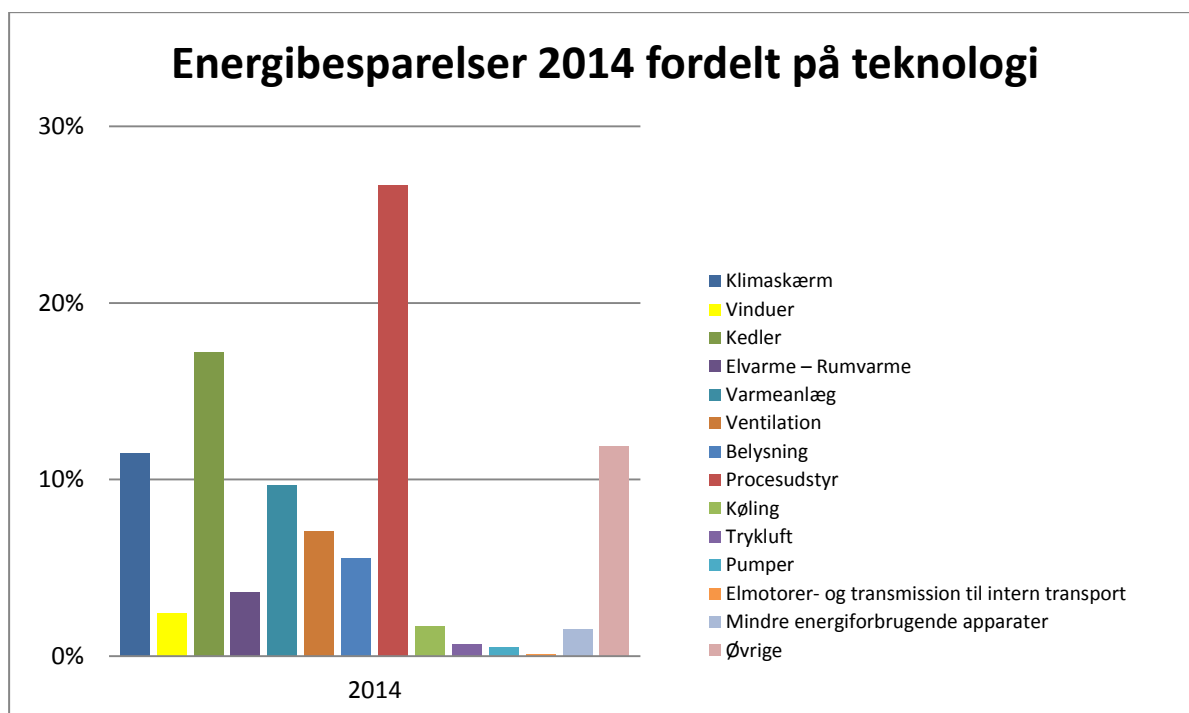
Energispareindsatsen er fokuseret mod besparelser i slutforbruget i alle sektorer. Net- og distributionselskaberne sikrer derfor besparelser i både private husholdninger, den offentlige sektor og i erhvervslivet. I 2014 var det omkring 47 % af de samlede besparelser der kom fra industri.⁷

Selskaberne gennemfører mange typer af besparelser inden for mange forskellige teknologier. Selvom besparelser i processtyr i industrien er langt den største enkeltpost, blev der i 2014 realiseret 34 % af de samlede besparelser i bygninger. Det tal dækker over renovering af klimaskærm og vinduer, men

⁷ <http://www.ens.dk/forbrug-besparelser/energiselskabernes-spareindsats/lovgrundlag-kontrol-resultater/opnaaede>

også de tekniske installationer, knyttet til bygningen, såsom køling, ventilation og varmeanlæg, og vedrører udover tiltag i husholdninger også besparelser i den offentlige sektors, handels- og servicesektorens samt industriens bygninger.⁸

Hvem samarbejder net- og distributionsselskaberne med i løsning af energispareopgaven?

Net- og distributionsselskaberne har forpligtet sig til at løse energispareopgaven så omkostningseffektivt som muligt. De har frihed til at vælge hvordan det gøres. Mange selskaber bruger derfor de aktører i markedet, der har den daglige kontakt til kunderne i spørgsmål, der vedrører energi og energirenovering – såsom håndværkere, arkitekter og rådgivende ingeniører – for derigennem at påvirke kunderne til at vælge de energieffektive løsninger.

Elnetselskaberne alene har direkte eller indirekte aftaler med mere end 1.000 aktører i energisparemarkedet.

Samarbejdspartnerne er en vigtig del af værdikæden, og ifølge evalueringen er det også kun 2 % af adspurgte aktører, der har fået nej fra et energiselskab om samarbejde.

Evalueringen viser også, at 30 % af tilfældigt adspurgte aktører har samarbejdet med energiselskaber. Opskaleres det på samtlige håndværkere, arkitekter og rådgivende ingeniører i Danmark, vil det betyde, at 5-6.000 håndværkere, arkitekter og rådgivende ingeniører, indgår i arbejdet med at realisere energibesparelser.

I nogle sammenhænge bruges begrebet ”mellemmænd”. Vi i Dansk Energi mener, at det er et broget og forkeret begreb at bruge i denne forbindelse. De såkaldte ”mellemmænd” er aktører i markedet, der enten realiserer besparelser hos kunder, og/eller samler projekter og dokumentation.

Et eksempel kan være en aktør, der på netselskabets vegne laver aftaler med en række mindre aktører fx håndværkere, der har den direkte kundekontakt. Aktørens opgave er således at samle dokumentation

⁸ Egne sammenregning pba. data fra Energistyrelsen

nen og sikre, at den er tilstrækkelig. Dvs. at netselskabet ikke selv skal varetage den funktion, men betaler aktøren for at varetage opgaven.

Udgangspunktet er - som i et hvert marked - at der betales for den værdi, der leveres, og at det er tilladt for markedsaktører at have en fortjeneste. Markedet sikrer, at aktører med det bedste tilbud samlet set tilbydes opgaven. Det er derfor forkert at hævde, at der blot betales til "mellemænd" uden, at de tilfører værdi.

Hvordan finansieres ordningen og hvad er omkostningerne?

Net- og distributionsselskaberne har lov at opkræve de nødvendige omkostninger til løsning af opgaven på energiregningerne. Det betyder, at de hverken kan tjene eller miste penge ved at have energispareforpligtelsen.

Den seneste opgørelse fra 2013 udgjorde omkostningerne 932 mio. kr. Disse omkostninger indeholder alle omkostninger forbundet med energispareforpligtelsen - også administration⁹.

For elforbrugerne betyder det i gennemsnit 1-2 øre/kWh leveret strøm - eller ca. 100kr/år for en familie i et parcelhus¹⁰.

I 2013 nåede net- og distributionsselskaberne 78 % af målet. Havde de opfyldt det samlede mål til samme gennemsnitsomkostning, havde de samlede omkostninger været 1,21 mia. kr.¹¹

Det er vigtigt at holde sig for øje, at net og distributionsselskabernes omkostninger til at opfylde energisparemålene består af mere end bare et tilskud. Det består af følgende elementer:

- tilskud
- rådgivning til at finde og realisere besparelser
- dokumentation af besparelser
- administration (herunder indberetninger, informationsaktiviteter, it, hjemmesider, portaler (hvor kunder kan søge tilskud), regnskab og revision mv).

Alle elementer er nødvendige dele af indsatsen og dermed af den besparelse, som kunden direkte får glæde af.

Hvor mange penge koster det net- og distributionsselskaberne at spare en kWh?

Netselskaberne har lov at opkræve de nødvendige omkostninger til løsning af opgaven på energiregningerne. Den seneste opgørelse fra 2013 udgjorde omkostningerne 932 mio. kr. De omkostninger indeholder alle omkostninger forbundet med energispareforpligtelsen- også administration.

I ordningen opgøres omkostningerne i forhold til besparelsen det første år. Dette nøgletal var i 2013 i gennemsnit 40,5 øre/kWh.¹²

⁹ <http://www.ens.dk/forbrug-besparelser/energiselskabernes-spareindsats/aftalegrundlag-kontrol-resultater/benchmarking-0>

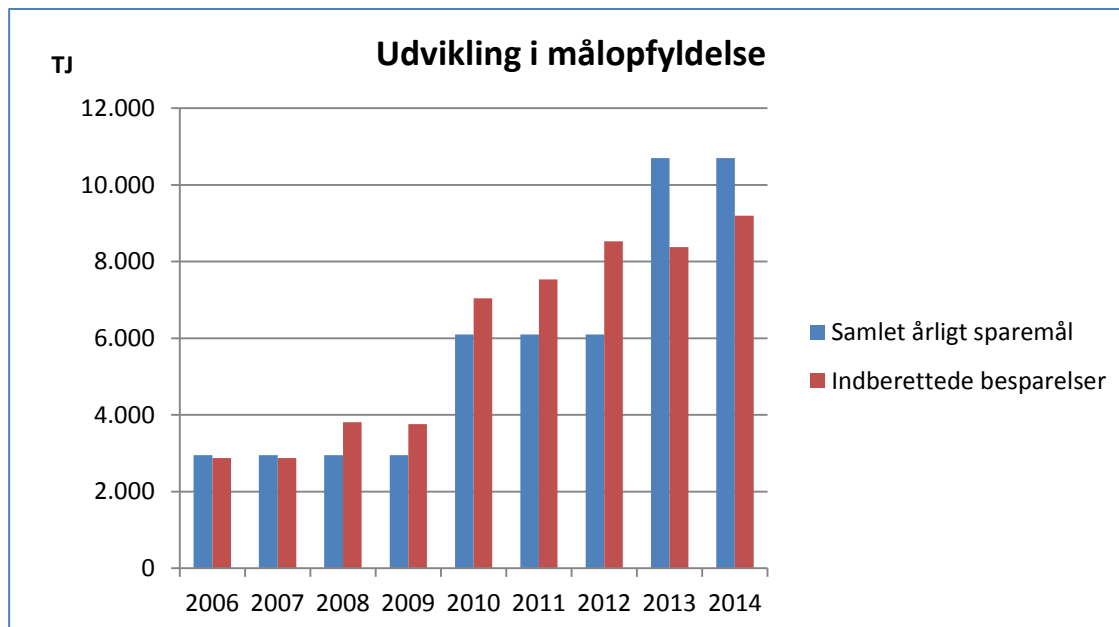
¹⁰ Egne beregninger

¹¹ Egne beregninger

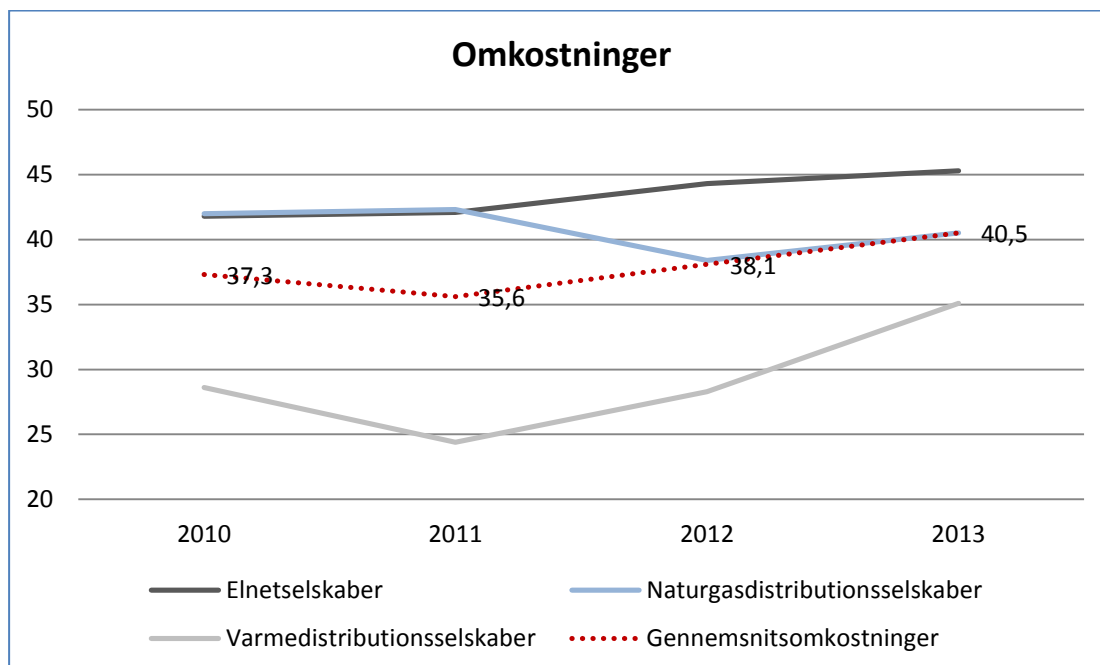
¹² <http://www.ens.dk/forbrug-besparelser/energiselskabernes-spareindsats/aftalegrundlag-kontrol-resultater/benchmarking-0>

Hvordan er det gået med målopfyldelsen og udviklingen i omkostningerne?

Målene er 4-doblet i perioden fra 2006 til 2015¹³. De første mange år lykkedes det energiselskaberne at opfylde målene, men med den seneste stigning fra 2013, har det været vanskeligt for selskaberne at opfylde målene. Selskaberne er således ved at have opbrugt tidligere års overopfyldelse.

Samtidig er der sket en udvikling i omkostningerne pr. sparet kWh. Omkostningerne er opgjort siden 2010 og i perioden er gennemsnitsomkostningen steget fra 37,3 øre/kWh til 40,5 øre/kWh.¹⁴

¹³ Egen sammenstilling på baggrund af data fra Energistyrelsen

¹⁴ Egen sammenstilling på baggrund af Energitsynets benchmark

Er det muligt for energiselskaberne selv at løse opgaven og hvad er omkostningerne, når energiselskaberne køber ydelser af sig selv i forhold til når de køber ydelser af andre?

Netselskaberne er monopoler og er bl.a. underlagt forsyningslovene, der begrænser, hvilke typer aktiviteter monopolet må gennemføre for ikke at skævvride konkurrencen i markedet.

Det gælder også på energispareområdet, hvor de er begrænset ift. hvilke aktiviteter de selv må udføre. De er derfor nødt til at indgå aftaler med eksterne eller koncernforbundne selskaber for at løse størstedelen af opgaverne.

Forsyningslovene sætter endvidere rammer op for kontraktindgåelse for monopolselskaberne, og sikrer, at alle kontrakter indgås på markedsmæssige vilkår. Det svarer i princippet til de gældende bestemmelser for koncerner mht. markedsageren – de såkaldte transferpricing regler, der bestemmer, at koncerninterne handler skal prissættes efter markedspris, primært for at undgå skattespekulation¹⁵.

For net- og distributionsselskaber er der dog tale om en skærpelse, så reglerne populært sagt gælder for både eksterne og interne transaktioner. Udover, at revisionen kontrollerer for dette (i og med, at de reviderer det samlede regnskab), har Energistilsynet en særlig tilsynspligt med net- og distributionsselskaberne. De kan således dels foretage stikprøver, dels agere på klager fra 3. part om uregelmæssigheder.

Deloitte har i sin evaluering analyseret de enkelte selskabers omkostninger i 2013, og har vist, at netselskaber, der handler med koncernforbundne selskaber har højere omkostninger, end selskaber, der handler med eksterne selskaber. Dansk Energi har gennemført samme analyse, for alle årene i periode 2010-2013¹⁶. Vi kommer som Deloitte frem til, at netselskaber, der løser opgaven gennem koncernforbundne selskaber er dyrere i 2013, mens det er omvendt i perioden 2010-2012. Her er netselskaber, der løser opgaven via et koncernforbundet selskab billigere end dem, der løser opgaven via en ekstern. Vi mener derfor ikke, at man kan konkludere, at netselskaber, der løser opgaven via koncernforbundne selskaber er markant dyrere – tværtimod.

Hvordan føres tilsyn med ordningen og hvilke sanktioner er der?

Energistyrelsen har beføjelser til at føre tilsyn og give påbud til netselskaberne i forbindelse med overholdelse af bestemmelserne i den gældende bekendtgørelse, der knytter sig til ordningen.

Energistyrelsen gennemfører årlige stikprøver. I tilfælde af, at der er fundet fejl, kan Energistyrelsen give selskaberne et påbud og vælge at offentliggøre resultaterne af stikprøvekontrollen. I yderste konsekvens kan de give et bødepålæg.

Energistilsynet udarbejder årligt en benchmark af omkostninger til energispareforpligtelsen. På baggrund af denne benchmark udtager Energistyrelsen 25 selskaber blandt de 5 % dyreste til gennemsyn. Udfaldet af det kan blive, at selskabet pålægges at løse opgaven på en særlig måde fx via udbud.

Endvidere sætter forsyningslovene rammer op for kontraktindgåelse og sikrer, at alle kontrakter indgås på markedsmæssige vilkår. Revisionen kontrollerer dette (i og med, at de reviderer det samlede regnskab), og Energistilsynet en særlig tilsynspligt med net- og distributionsselskaberne. De kan således dels foretage stikprøver, dels agere på klager fra 3. part om uregelmæssigheder.

Er der kendskab og tilfredshed med ordningen blandt brugerne?

Dansk Energi vurderer, at kendskabet til ordningen er på et fornuftigt niveau.

¹⁵ Fx Elforsyningslovens § 46, <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=159158>

¹⁶ Egne beregninger

Deloitte's evaluering viser, at der blandt aktørerne i markedet er kun 1 %, der ikke har kendskab til ordningen, selvom der er en stor andel, der vælger ikke at benytte sig af ordningen af forskellige grunde, er de, der er involveret generelt tilfredse. 82 % er således tilfredse eller meget tilfredse.

Dansk Energi har via Epinion i december 2014 spurgt husejere og virksomheder om deres kendskab og oplevelse med ordningen.

Den del af surveyet, der er gennemført blandt private husejere viser, at 75 % af de adspurgte ved, at de kan få hjælp fra et energiselskab til at energieffektivisere

Endvidere viser surveyet, at der generelt er stor tilfredshed blandt dem, der allerede har benyttet ordningen:

- 73 % af parcelhusejere som har fået energirenoveret vil anbefale energiselskabernes hjælp
- 78 % af virksomhederne er tilfredse med samarbejdet om energieffektivisering med energiselskaberne
- 92 % af virksomhederne vil anbefale, at andre virksomheder at få screenet af deres energisparepotentialer af et energiselskab inden de giver sig i kast med et energispareprojekt.